

Sygn. akt I PZ 10/17

## POSTANOWIENIE

Dnia 14 grudnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Gonera (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jolanta Frańczak

SSN Halina Kiriło

w sprawie z powództwa Banku S. w U.

przeciwko C. K. i A. M.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 14 grudnia 2017 r.,

zażalenia strony powodowej na postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 5 kwietnia 2017 r., sygn. akt III APa (...),

**oddala zażalenie.**

## UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...), wyrokiem z 20 stycznia 2017 r., III APa (...), oddalił apelację powoda Banku S. w U. i pozwanej K. P. od wyroku Sądu Okręgowego w B. z 25 kwietnia 2016 r., zasądającego od pozwanej na rzecz powoda kwotę 121.316,66 zł z ustawowymi odsetkami oraz oddalającego powództwo w stosunku do pozwanych C. K. i A. M.

W dniu 20 stycznia 2017 r. pełnomocnik powoda (Banku) wniósł o doręczenie odpisu wyroku Sądu Okręgowego w B. z 25 kwietnia 2016 r. oraz odpisu wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z 20 stycznia 2017 r. i jednocześnie o nadanie klauzuli wykonalności wymienionym wyrokom w części dotyczącej zasądzonej należności od pozwanej K. P.

Z elektronicznego potwierdzenia odbioru wynika, że odpisy powyższych wyroków wraz z klauzulami wykonalności zostały doręczone pełnomocnikowi powoda w dniu 21 lutego 2017 r.

Następnie, 6 marca 2017 r. pełnomocnik powoda nadał w Urzędzie Pocztowym w L. do Sądu Apelacyjnego w (...) wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku wydanego przez Sąd Apelacyjny w (...) 20 stycznia 2017 r. w sprawie III APa (...) i doręczenie pełnomocnikowi powoda odpisu wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z 20 stycznia 2017 r. wraz z uzasadnieniem. Jednocześnie pełnomocnik powoda złożył wniosek o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z 20 stycznia 2017 r., III APa (...).

W uzasadnieniu wniosku o przywrócenie terminu do dokonania czynności procesowej pełnomocnik powoda podał, że w okresie od 18 do 20 stycznia 2017 r. nastąpiła szczególna kumulacja spraw prowadzonych przez niego jako pełnomocnika, rozpatrywanych przez: Sąd Apelacyjny w (...), sygn. akt III APa (...); Sąd Apelacyjny w (...), sygn. akt III AUa (...); Sąd Okręgowy w P., sygn. akt II Ca (...); Sąd Okręgowy w K., sygn. akt IX GC (...). Z uwagi na wyjątkowy zbieg wyżej wymienionych spraw, obsługa administracyjna kancelarii wniosła do Sądu Apelacyjnego w (...) jedynie o wydanie tytułu wykonawczego. Wniosek o sporządzenie uzasadnienia i doręczenie odpisu uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) w sprawie o sygn. akt III APa (...) został zaś omyłkowo skierowany do Sądu Okręgowego w K., co spowodowało reakcję tego Sądu w postaci wydania postanowienia o odrzuceniu wniosku z uwagi na toczące się w dalszym ciągu postępowanie. Pełnomocnik powoda wyjaśnił, że o pomyłce tej dowiedział się w związku z otrzymaniem 27 lutego 2017 r. odpisu postanowienia Sądu Okręgowego w K. z 10 lutego 2017 r., w sprawie o sygn. akt IX GC (...), z którego wynikało, że to w tej sprawie został złożony błędnie wniosek o uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z 20 stycznia 2017 r., sygn. akt III APa (...).

Sąd Apelacyjny w (...), postanowieniem z 5 kwietnia 2017 r., oddalił wniosek o przywrócenie terminu (do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku) oraz odrzucił wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z 20 stycznia 2017 r., sygn. akt III APa (...).

Sąd Apelacyjny uznał, że uchybienie terminu nie nastąpiło z przyczyn niezawinionych po stronie pełnomocnika (przez niego lub pracowników jego kancelarii). Nie można przyjąć, że do uchybienia terminu doszło z przyczyn niezawinionych w sytuacji, gdy pracownik kancelarii pełnomocnika wysłał wniosek o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku do niewłaściwego sądu. Sąd Apelacyjny zaznaczył, że, jak wynika z dołączonego przez pełnomocnika powoda poświadczonego przez niego za zgodność z oryginałem pisma procesowego z 20 stycznia 2017 r., stanowiło ono wniosek o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku wydanego w dniu 19 stycznia 2017 r., w sprawie o sygn. akt IX GC (...) i było zaadresowane do Sądu Okręgowego w K., Wydział IX Gospodarczy. W piśmie jasno określono strony postępowania, przez podanie, że powodem jest Bank S. w S. a pozwaną Firma Handlowa „E.” Spółka z o.o. Sąd Okręgowy w K. postanowieniem z 10 lutego 2017 r., IX GC (...), odrzucił powyższy wniosek strony powodowej, jako przedwczesny, ponieważ postępowanie w sprawie IX GC (...) jeszcze się nie zakończyło. Sąd Apelacyjny stwierdził, że w rozpoznawanej sprawie nie zaszła tego typu pomyłka, że prawidłowo sformułowany wniosek o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z 20 stycznia 2017 r., sygn. akt III APa (...), został tylko przez pomyłkę skierowany do niewłaściwego Sądu. Cały wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku dotyczył zupełnie innej sprawy.

W ocenie Sądu Apelacyjnego nie było przesłanek do przywrócenia terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku na podstawie art. 168 k.p.c. Profesjonalny pełnomocnik nie może skutecznie powoływać się na okoliczność, że w tym samym czasie nastąpiła szczególna kumulacja spraw prowadzonych przez jego kancelarię, która była przyczyną błędu. Profesjonalny pełnomocnik powinien tak zorganizować pracę swojej kancelarii i nadzorować wykonywane przez nią czynności, aby takie błędy nie miały miejsca. W przeciwnej sytuacji, błąd pracownika kancelarii obciąża profesjonalnego pełnomocnika, a w konsekwencji, również jego klienta. W ocenie Sądu Apelacyjnego, pełnomocnik powoda nie uprawdopodobnił okoliczności uzasadniających przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku.

Pełnomocnik powoda zaskarżył zażaleniem postanowienie Sądu

Apelacyjnego w (...) z 5 kwietnia 2017 r. w zakresie odrzucenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku wydanego przez Sąd Apelacyjny w (...) z 20 stycznia 2017 r., sygn. akt III APa (...), wnosząc o zmianę zaskarżonego w tej części postanowienia, w drodze uwzględnienia wniosku strony powodowej o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego. Jednocześnie pełnomocnik powoda wniósł o rozpoznanie postanowienia Sądu drugiej instancji w zakresie istnienia przesłanek do przywrócenia terminu do złożenia wniosku o uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z 20 stycznia 2017 r., sygn. akt III APa (...).

W uzasadnieniu zażalenia podniesiono, że Sąd drugiej instancji, rozpoznając wniosek o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z 20 stycznia 2017 r., sygn. akt III APa (...), ostatecznie rozstrzygnął ten wniosek nie w drodze ustalenia przesłanek, które uprawdopodobniały niezachowanie terminu do złożenia wniosku, lecz przyjął zasadę, że to strona powodowa ma obowiązek udowodnić przyczyny niezachowania terminu. Pełnomocnik składającego zażalenie powtórzył, że uchybienie terminowi wynikało ze „skumulowania się dużej ilości spraw dotyczących sądów z różnych krańców Polski i to w większości kończących postępowanie w drugiej instancji”. Dodatkowo pełnomocnik zaznaczył, że w rozpoznawanej sprawie został jednocześnie złożony odrębny wniosek (w terminie 7 dni od ogłoszenia wyroku) o nadanie klauzuli wykonalności wyrokowi z 20 stycznia 2017 r., co było okolicznością dodatkowo utrudniającą kontrolę w zakresie dotrzymania terminu do złożenia wniosku o uzasadnienie wyroku sądowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie okazało się nieuzasadnione i dlatego podlegało oddaleniu.

Analizę prawidłowości zaskarżonego orzeczenia wypada rozpocząć od przypomnienia, że postanowienie sądu drugiej instancji odrzucające wniosek strony o sporządzenie uzasadnienia wyroku sądu drugiej instancji podlega zaskarżeniu w drodze zażalenia do Sądu Najwyższego na podstawie art. 394<sup>1</sup> § 2 k.p.c. Nie jest natomiast zaskarżalne postanowienie oddalające wniosek o przywrócenie terminu do złożenia tej treści wniosku. Postanowienie takie nie kończy bowiem postępowania w sprawie; sytuuje się ono natomiast w kategorii postanowień, o

których mowa w art. 380 k.p.c. Sąd Najwyższy może więc na podstawie tego przepisu, przez odesłanie zawarte w art. 394<sup>1</sup> § 3 k.p.c. w związku z art. 398<sup>21</sup> k.p.c., na wniosek strony, przy rozpatrywaniu zażalenia na postanowienie odrzucające wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku rozpoznać także, mające wpływ na jego wydanie, postanowienie oddalające wniosek o przywróceniu terminu do złożenia tego wniosku (por. uzasadnienia uchwał składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 31 maja 2000 r., III ZP 1/00, OSNC 2001, nr 1, poz. 1 i z 6 października 2000 r., III CZP 31/00, OSNC 2001, nr 2, poz. 22 oraz uzasadnienia postanowień Sądu Najwyższego: z 11 sierpnia 1999 r., I CKN 367/99, OSNC 2000, nr 3, poz. 48; z 15 grudnia 2005 r., I UZ 32/05, niepublik.; z 19 lipca 2007 r., I UZ 15/07, niepublik. oraz z 7 kwietnia 2011 r., IV CZ 2/11, LEX nr 785889). Pełnomocnik powoda wniósł o „rozpatrzenie postanowienia sądu drugiej instancji w zakresie istnienia przesłanek do przywrócenia terminu do złożenia wniosku o uzasadnienie wyroku”, co należy potraktować jako złożenie odpowiedniego wniosku na podstawie art. 380 k.p.c.

Rozpoznając zasadność oddalenia wniosku o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego z 20 stycznia 2017 r. i doręczenie odpisu wyroku z uzasadnieniem (co stanowi wstępny krok do zaskarżenia skargą kasacyjną prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego), należy przypomnieć, że zgodnie z art. 387 § 3 k.p.c. termin do żądania doręczenia wyroku sądu drugiej instancji wraz z uzasadnieniem wynosi tydzień i biegnie od ogłoszenia sentencji orzeczenia. Nie ulega wątpliwości, że w rozpoznawanej sprawie powód nie dochował ustawowego terminu do dokonania tej czynności procesowej, skoro ogłoszenie wyroku Sądu Apelacyjnego nastąpiło 20 stycznia 2017 r. a wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku został złożony (nadany w placówce operatora pocztowego) 6 marca 2017 r.

Oceniając zasadność wniosku pełnomocnika powoda o przywrócenie terminu do złożenia spóźnionego wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku, warto zauważyć, że w świetle art. 168 § 1 i 2 k.p.c. żądanie tej treści może zostać uwzględnione tylko wtedy, gdy uchybienie terminu do dokonania czynności procesowej pociąga za sobą ujemne dla strony skutki, a opóźnienie nastąpiło bez winy wnioskodawcy.

Co do pierwszej z wymienionych przesłanek przywrócenia uchybionego terminu należy stwierdzić, że przekroczenie terminu do żądania doręczenia wyroku wraz z uzasadnieniem ma dla strony negatywne konsekwencje procesowe, gdyż sprawia, że nie otwiera się termin do zaskarżenia orzeczenia sądu drugiej instancji skargą kasacyjną, przewidziany w art. 398<sup>5</sup> § 1 k.p.c.

Pozostaje zatem rozważyć, czy w rozpoznawanej sprawie spełnione zostało drugie z ustawowych kryteriów przywrócenia uchybionego terminu do dokonania czynności procesowej, a mianowicie brak winy strony w powstaniu opóźnienia w złożeniu wspomnianego wniosku. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że uwzględnienie wniosku o przywrócenie uchybionego terminu może nastąpić tylko w sytuacji, gdy zachowaniu się strony nie można przypisać znamion winy w jakiegokolwiek jej postaci, również winy polegającej na zwykłym niedbalstwie (braku należytej staranności). Przy ocenie braku winy w niedochowaniu terminu procesowego bierze się pod uwagę miernik należytej staranności, jakiej można wymagać od człowieka przejawiającego dbałość o swe własne, życiowo ważne sprawy. Analizy tej dokonuje się przy tym w kontekście całokształtu okoliczności konkretnej sprawy. Stopień dbałości człowieka o własne sprawy zależy bowiem od szeregu obiektywnych uwarunkowań, wśród których szczególną rolę odgrywają przesłanki o charakterze społeczno-ekonomicznym i cywilizacyjno-kulturowym. Przesłanki te powinny być zatem uwzględniane przy konstruowaniu wzorca staranności, według którego oceniane jest zachowanie strony dopuszczającej się przekroczenia terminu do dokonania oznaczonej czynności procesowej. Przy ocenie winy strony lub jej braku w uchybieniu terminu do dokonania czynności procesowej należy brać pod rozwagę nie tylko okoliczności, które uniemożliwiły dokonanie tej czynności w terminie, lecz także okoliczności świadczące o podjęciu lub niepodjęciu przez stronę działań mających na celu zabezpieczenie się w dotrzymaniu terminu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 6 października 1998 r., II CKN 8/98, LEX nr 50679; z 27 października 1998 r., II PKN 385/98, OSNP 1999, nr 23, poz. 753; z 12 marca 1999 r., I PKN 76/99, OSNP 2001, nr 11, poz. 431; z 14 kwietnia 1999 r., II UKN 555/98, OSNP 2000, nr 14, poz. 561; z 22 lipca 1999 r., I PKN 273/98, OSNP 2000, nr 20, poz. 757; z 29 października 1999 r., I CKN 556/98, LEX nr 50702; z 2 sierpnia 2006 r., I UZ 13/06, OSNP 2007, nr 15-

16, poz. 238; z 10 stycznia 2007 r., I CZ 108/06, LEX nr 258547; z 26 kwietnia 2007 r., III CZ 22/07, LEX nr 319631; z 30 maja 2007 r., II CSK 167/07, LEX nr 346193 i z 8 października 2010 r., II PK 70/10, LEX nr 687017). Stopień należytej staranności jest podwyższony w przypadku profesjonalnych pełnomocników – adwokatów i radców prawnych. Należy bowiem przyjąć, że profesjonalny pełnomocnik w stopniu większym niż sama strona zdaje sobie sprawę z konsekwencji naruszenia terminów procesowych, zwłaszcza ustawowych terminów dotyczących zaskarżenia orzeczeń sądów, a to oznacza, że zachowaniu tych terminów powinien poświęcić szczególną uwagę.

Jak już zaznaczono, podstawową przesłanką przywrócenia terminu jest brak winy strony w uchybieniu terminowi. W orzecznictwie przyjmuje się, że warunkiem uwzględnienia takiego wniosku jest wykazanie przez stronę, że mimo całej swej staranności nie mogła czynności dokonać w terminie, a więc że zachodziła niezależna od niej przeszkoda. Przeszkoda taka zachodzi wówczas, gdy dokonanie czynności w sensie obiektywnym było wykluczone, jak również gdy w określonych okolicznościach nie można było oczekiwać od strony, aby zachowała termin procesowy.

W orzecznictwie przyjmuje się, że brak winy występuje między innymi w razie choroby strony lub jej pełnomocnika, która uniemożliwia podjęcie działania nie tylko osobiście, ale i skorzystania z pomocy innych osób. Winę w niedochowaniu terminu do dokonania czynności procesowej wyłączają również takie okoliczności, jak klęska żywiołowa, katastrofa komunikacyjna, udzielenie stronie błędnego pouczenia przez pracownika sądu. Uchybienia strony noszące znamiona winy w jakiegokolwiek jej postaci, także winy polegającej na niedbalstwie, uniemożliwiają przywrócenie przez sąd uchybionego terminu (postanowienie Sądu Najwyższego z 29 października 1998 r., I CKN 556/98, LEX nr 50702). W orzecznictwie przyjmuje się również, że brak staranności po stronie pracowników kancelarii adwokackiej lub radcowskiej obciąża pełnomocnika procesowego, a zatem samą stronę. Zaniedbania obsługi kancelarii adwokackiej pełnomocnika nie uchyłają winy strony w niedotrzymaniu terminu (postanowienie Sądu Najwyższego z 15 marca 2000 r., II CKN 554/00, LEX nr 51986).

W orzecznictwie stawia się wysokie wymagania pełnomocnikom

profesjonalnym, jeśli chodzi o staranności przy dokonywaniu czynności procesowych i dbałość o interesy strony. Przyjmuje się na przykład, że uchybienie terminowi przez pełnomocnika procesowego z tego powodu, że nie otrzymał na czas od mocodawcy informacji o potrzebie podjęcia czynności procesowej, nie oznacza, że ta czynność nie została dokonana bez winy strony (postanowienie Sądu Najwyższego z 5 sierpnia 1983 r., IV PZ 32/83, LEX nr 8560), podobnie nie dochowuje należytej staranności adwokat, który nie składa wniosku o doręczenie wyroku z uzasadnieniem, opierając się na informacji o jego treści uzyskanej telefonicznie w sekretariacie sądu, bez wglądu do akt sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 sierpnia 2008 r., I UZ 12/08, OSNP 2010, nr 1-2, poz. 26). Nie może usprawiedliwiać niezachowania terminu podział czynności procesowych przez pełnomocnika głównego i pełnomocnika substytucyjnego między siebie, gdy przyczyna uniemożliwiająca dokonanie czynności procesowej w terminie dotyczyła tylko jednego z nich (postanowienie Sądu Najwyższego z 13 stycznia 2015 r., I UZ 27/14, LEX nr 1628909). Nie można skutecznie opierać wniosku o przywrócenie uchybionego terminu na twierdzeniu, że zaniedbania dopuścił się pełnomocnik, a nie strona (postanowienie Sądu Najwyższego z 5 grudnia 2013 r., V CZ 65/13, LEX nr 1405573).

W orzecznictwie przyjmuje się również, że razie wniesienia pisma do sądu niewłaściwego strona nie może skutecznie powoływać się na to, że uchybienie terminowi nastąpiło z powodu przetrzymania pisma przez sąd niewłaściwy i przekazania go sądowi właściwemu po terminie dokonania czynności procesowej (postanowienie Sądu Najwyższego z 15 grudnia 2005 r., I UZ 32/05, OSNP 2006, nr 17-18, poz. 284).

W rozpoznawanej sprawie pełnomocnik powoda upatruje braku swojej winy w niedochowaniu ustawowego terminu do żądania doręczenia wyroku Sądu Apelacyjnego wraz z uzasadnieniem w skumulowaniu w tym samym czasie, w okresie od 18 do 20 stycznia 2017 r., kilku spraw prowadzonych przez niego jako pełnomocnika, rozpatrywanych przez: Sąd Apelacyjny w (...), sprawa III APa (...), Sąd Apelacyjny w (...), sprawa III AUa (...), Sąd Okręgowy w P., sprawa II Ca (...), Sąd Okręgowy w K., sprawa IX GC (...). Pełnomocnik twierdzi, że to z uwagi na wyjątkowy zbieg wyżej wymienionych spraw, obsługa administracyjna kancelarii

wniosła do Sądu Apelacyjnego w (...) jedynie o wydanie tytułu wykonawczego, a wnioski o sporządzenie uzasadnienia skierowała do Sądu Okręgowego w K.

W związku z takim uzasadnieniem wniosku o przywrócenie terminu należy w całości podzielić stanowisko Sądu Apelacyjnego przedstawione w zaskarżonym postanowieniu. Skumulowanie w czasie czterech spraw toczących się przed różnymi sądami w różnych miejscowościach nie jest czymś nadzwyczajnym w praktyce kancelarii adwokackiej lub radcowskiej. Złożenie wniosku o sporządzenie uzasadnienia w zupełnie innej sprawie, toczącej się przed innym sądem, z udziałem innych stron, do tego w sprawie gospodarczej, a nie pracowniczej, nie może być potraktowane jako zwykła pomyłka usprawiedliwiona szczególną kumulacją w tym samym czasie spraw prowadzonych przez pełnomocnika.

W związku z tym można podzielić pogląd Sądu Apelacyjnego, że uchybienie terminu w rozpoznawanej sprawie wynikało z niedochowania należytej staranności, z jaką powinien podejmować czynności procesowe profesjonalny pełnomocnik. Ewentualne błędy pracowników obsługujących kancelarię nie mogą usprawiedliwiać niedochowania terminu.

Nie znajdując podstaw do przywrócenia ubezpieczonemu uchybionego terminu do dokonania czynności procesowej, Sąd Apelacyjny słusznie również odrzucił wniosek o doręczenie wyroku tego Sądu wraz z uzasadnieniem.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy na mocy art. 398<sup>14</sup> k.p.c. w związku z art. 394<sup>1</sup> § 1 i 3 k.p.c. orzekł jak w sentencji postanowienia.

r.g.